

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ ТА МІЖНАРОДНИКІВ УжНУ

Партнери:

Instytut
Europy Środkowej
Institute of Central Europe

Інститут Центральної Європи (Люблін, Польща)
НДІ політичної регіоналістики УжНУ (Ужгород, Україна)

МАТЕРІАЛИ

VIII-ї Міжнародної науково-практичної конференції:

**«УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
ФОРМАТ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ, ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ»**

Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 20 жовтня 2023 року) / Ю. Остапець (голова редкол.); відповідальні за випуск: М. Зан, В. Гиря. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2023. 338 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Юрій ОСТАПЕЦЬ, професор, доктор політичних наук, декан факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» голова редколегії.

Мар'яна МАРУСИНЕЦЬ, професор, доктор педагогічних наук, директор департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної військової адміністрації – співголова редколегії.

Микола ПАЛІНЧАК, професор, доктор політичних наук, декан факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – співголова редколегії.

Олександр БЕРТОЛОН, заступник голови правління ГО «Асоціація випускників політологів та міжнародників УжНУ» – співголова редколегії.

Іріна ДУДІНСЬКА, доцент кафедри теорії політики, директор Інституту політології Пряшівського університету в Пряшеві (Словацька Республіка) – співголова редколегії.

Лукаш ЛЕВКОВИЧ, доцент Люблінського університету ім. Марії Кюрі-Скłodовської, експерт Інституту Центральної Європи (Республіка Польща) – член редколегії.

Маріан ТОКАР, доктор наук з державного управління, професор кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук, директор НДІ політичної регіоналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Михайло ЗАН, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Володимир ГИРЯ, кандидат історичних наук, доцент кафедри політології і державного управління, заступник декана факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Віктор ПЕТРИНКО, кандидат політичних наук, доцент кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний університет» – член редколегії.

Петро ГАБРИН, аспірант 2 р.н. спец. «Публічне управління та адміністрування» кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук, куратор Науково-практичної проблемної групи здобувачів освіти зі спец. «Публічне управління та адміністрування» в УжНУ від групи аспірантів – член редколегії.

Рекомендовано до друку Вченою Радою ФСН

ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (протокол №3 від 25 жовтня 2023 р.).

До збірника наукових праць ввійшли доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої актуальним питанням розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки та реінтеграції тимчасово окупованих територій. Вітчизняні та зарубіжні науковці висвітлюють причини, хід і наслідки російсько-української війни; аналізують проблематику зміни геополітичного статусу України, міжнародних відносин, дипломатичну, військову та фінансову допомогу нашій державі, інформаційно-сміслові наративи в контексті протистояння з ворогом; розглядають публічно-управлінські відносини та особливості взаємодії влади і суспільства у воєнний та поствоєнний період; розкривають зміст етнополітичної безпеки та стабільності у країнах Центральної Європи; окреслюють комплекс питань життєдіяльності українського соціуму в умовах воєнного стану (волонтерство, біженці і внутрішня міграція, освіта, наука, культура та релігія як фактори формування і збереження національної ідентичності тощо).

Видання розраховане на науковців, аспірантів, студентів, державних службовців і широкий читацький загал.

ISBN 978-617-8276-58-4

© Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції
«Україна – Європейський Союз: Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи
у контексті російсько-української війни, гарантій безпеки
та реінтеграції тимчасово окупованих територій», 2023
© Ужгородський національний університет, 2023
© ТОВ «РІК-У», 2023

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА: ПРИЧИНИ, ХІД І НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ

Мирослава ЛЕНДЬЕЛ

МІРКУВАННЯ ЩОДО РЕГІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ
У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ УКРАЇНИ ДО ВСТУПУ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ 10

Шандор ФЬОЛЬДВАРИ / FÖLDVÁRI Sándor

THE RUSSIAN IMPERIALISM IN HISTORICAL RETROSPECTIVE AND RECENT
GEOPOLITICAL CIRCUMSTANCES 13

Ігор ТОДОРОВ

ГЕОПОЛІТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ В
КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ 21

Наталія РОТАР

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ:
ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛІ ПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 22

Володимир КОМАРНИЦЬКИЙ

ВИБОРИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ: ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ УМОВИ,
ЗАПИТ І ЗАГРОЗИ 27

Ірина ЦІКУЛ

КОМУНІКАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПОЛІТИЧНИХ ІНСТИТУТІВ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 29

Олександр ІЛЬНИЦЬКИЙ

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ 32

Ігор ЛАПА

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 33

Євгеній ГАЙДАНКА

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ:
КОНТЕКСТ ДОСТРОКОВИХ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2023 РОКУ 34

Валерія ХАКІМОВА

САНКЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄС ЯК ЗАСІБ ПРОТИДІЇ РОСІЙСЬКІЙ АГРЕСІЇ 36

Анастасія ЛЕНДЬЕЛ

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ САНКЦІЙ ЄС ПРОТИ РОСІЇ У ФІНАНСОВО-БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ 38

Микола ПРИМУШ

ЧОМУ ЗАХІД ЗВОЛІКАЄ З ПОСТАЧАННЯМ УКРАЇНИ ЗБРОЇ 44

Pavlo RAD

ANALYSIS OF THE POLITICAL SUBJECTIVITY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS
OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR 46

Irina POP

ROMANIA'S ROLE IN PROTECTING UKRAINIAN REFUGEES:
ADDRESSING COMMUNICATIVE CHALLENGES 48

Віктор ШИНКАР, Світлана РОШКО, Людмила ТЕПЛОВА

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВОЄННОЇ АГРЕСІЇ 57

Svitlana PODPLOTA

CONTEMPORARY STATE OF UKRAINE'S ECONOMY AND PROSPECTS
FOR POST-WAR RECOVERY 59

Андрій ПРИЛУЦЬКИЙ

ЗЛОЧИН АГРЕСІЇ: РОСІЙСЬКИЙ ІМПЕРІАЛІЗМ ЯК ЗАГРОЗА ДЕРЖАВАМ СХІДНОЇ ЄВРОПИ..... 61

Тетяна БОРЯК

НЕ(ОСМИСЛЕНИЙ) ГОЛОДОМОР: ПАМ'ЯТЬ ПРО ГЕНОЦИД ПІД ЧАС
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 63

РОЗДІЛ 2

**УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ СВІТІ: ЗМІНА ГЕОПОЛІТИЧНОГО СТАТУСУ, МІЖНАРОДНІ
ВІДНОСИНИ, ДИПЛОМАТИЧНА, ВІЙСЬКОВА ТА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА,
ІНФОРМАЦІЙНО-СМИСЛОВІ НАРАТИВИ**

Анатолій КРУГЛАШОВ

ЗМІНА ПОРЯДКУ ДЕННОГО УКРАЇНА – ЄС: ВІД «РАЗОМ З ЄВРОПОЮ» ДО
«РАЗОМ В ЄВРОПІ» 70

Ольга АНДРЕЄВА

МІСЦЕ УКРАЇНИ В СВІТОВОМУ ІНДЕКСІ ДЕМОКРАТІЇ: ПЕРЕДОВА ДЕМОКРАТІЇ
ТА БИТВА ЗА УКРАЇНУ 74

Олег КАВЕЦЬКИЙ

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ВИКЛИКІВ
СУЧАСНОГО СВІТУ 76

Edina Lilla MÉSZÁROS, Constantin-Vasile ȚOCA

THE PHENOMENON OF OUTSOURCING SECURITY AND THE CONSOLIDATION OF PMSCS:
HAS THE STATE LOST ITS MONOPOLY OVER THE LEGITIMATE USE OF FORCE? 77

Тетяна ІЛЮК

РОЗВИТОК ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 84

Анатолій ГОЛОВКА

ІНСТИТУЦІЙНА СПРОМОЖНІСТЬ ЯК УМОВА СТІЙКОСТІ ТА РОЗВИТКУ УКРАЇНИ 87

Олексій ШАФРАНЬОШ

ВПЛИВ КОНТКУЛЬТУРИ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
ТА КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ 89

Ганна САСИН

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА В ПЕРІОД «РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ»
ТА В ПОСТРЕВОЛЮЦІЙНИХ ПОДІЯХ 91

Наталія НЕЧАЄВА-ЮРІЙЧУК

ІНФОРМАЦІЙНІ ВИКЛИКИ РЕГІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ В КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНОЇ
ЄВРОПИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ ВІЙНИ ПРОТИ УКРАЇНИ 92

Ірина РУДУСЬ

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ
В ПЕРІОД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 94

Сергій ГАНУС

ОБРАЗИ-ПЕРЦЕПЦІЇ УКРАЇНСЬКО-ЛИТОВСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ КОМПЛІМЕНТАРНОСТІ:
ДИСКУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ І ЛИТОВСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ПОЛІТИКИ 96

Інна ТУРЯНИЦЯ

ЛЮБЛІНСЬКИЙ ТРИКУТНИК ЯК МОДЕЛЬ ТРИСТОРОННЬОЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ
СПІВПРАЦІ У СУЧАСНИХ УМОВАХ 99

Іван БАРЧІЙ

РОЗШИРЕННЯ СПІВПРАЦІ КРАЇН-УЧАСНИКІВ ФОРМАТУ «БУХАРЕСТСЬКОЇ ДЕВ'ЯТКИ»
В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ 101

Маріанна КОЛОДІЙ

ЗАЛУЧЕННЯ ЖІНОК ДО ПРОЦЕСІВ МИРОТВОРЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ
В УКРАЇНІ ЧЕРЕЗ РЕАЛІЗАЦІЮ ПОРЯДКУ ДЕННОГО РЕЗОЛЮЦІЇ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН
1325 «ЖІНКИ, МИР, БЕЗПЕКА» 104

Василь МАРИНА УКРАЇНСЬКО-РУМУНСЬКІ ВЗАЄМИНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОЇ ІНВАЗІЇ (2014–2023).....	107
Олександр РАДИШ УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКІ ВІДНОСИНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	110
Міхал ЦІРНЕР, Габріель СЕКЕЙ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ (НЕ)РОЗВИТКУ СЛОВАЦЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ МІСЦЕВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ АКТОРІВ СХІДНОЇ СЛОВАЧЧИНИ	111
Наталія МАРАДИК, Іріна ДУДІНСЬКА ДЕЯКІ АСПЕКТИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПРЯШІВСЬКОГО САМОВРЯДНОГО КРАЮ З УКРАЇНОЮ	114
Сергій ПЕТРУК АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ У СЛОВАЦЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ 2023 РОКУ	116
Юрій ОСТАПЕЦЬ, Олег НЕСТЕР, Ангеліна ФЮРЕЙС ХАРАКТЕРИСТИКА ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2023 РОКУ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ	118
Василь БУСЛЕНКО, Сергій БАЙРАК ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ В СЛОВАЧЧИНІ 2023 РОКУ ТА НАСЛІДКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	126
Анатолій КЛЮЧКОВИЧ ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК СЛОВАЧЧИНИ В КОНТЕКСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2023 РОКУ	128
Štefan IŽÁK UKRAJINA V SLOVENSKEJ PREDVOLEBNEJ KAMPANI.....	130
Віктор ПЕТРІНКО ІНСТИТУТ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: РЕТРОСПЕКТИВА СТАНОВЛЕННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН	138
Павло ЯЦИНА ПАРЛАМЕНТСЬКІ ВИБОРИ В ПОЛЬЩІ 2015 та 2019 рр.: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ	144
Дмитро ЗІНИЧ ЕЛЕКТОРАЛЬНА ПОВЕДІНКА НА ВИБОРАХ ДО ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ 2020 РОКУ (CASE STUDY ЗАКАРПАТТЯ).....	147
Олександр КРАЄВ ЦЕНТРАЛЬНА ЄВРОПА В БЕЗПЕКОВІЙ ПОЛІТИЦІ США ЗА ЧАСІВ ДОНАЛЬДА ТРАМПА: ПІДВАЛИНИ СУЧАСНОГО РІВНЯ ТА СТАТУСУ БЕЗПЕКОВИХ ВІДНОСИН В РЕГІОНІ	149

РОЗДІЛ 3

ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКІ ВІДНОСИНИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ І СУСПІЛЬСТВА У ВОЄННИЙ І ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

Олена ЧАЛЬЦЕВА ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	151
Євген БУТИРІН РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД	152
Валентин ВАСИЛИНДРА ПЕРСПЕКТИВИ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД	154
Леся ТИХОНЧУК, Алла РИЖА РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ У ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ	156
Наталія СИДОРЕНКО, Антон НАУМИК ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯН У ВОЄННИЙ ЧАС	159

Маріан ТОКАР КОМУНІКАТИВНА ВЗАЄМОДІЯ ЯК ПРІОРИТЕТ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	160
Назар БАЙЛА, Вікторія ЖЕЛІЗНЯК, Сергій ЛОКЕС, Петро ФЛЕНЬКО ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКІЙ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	162
Леся ТИХОНЧУК, Андрій КУЗЬМИЧ ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	164
Віталій СЛИВКА РОЛЬ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ В УМОВАХ ВІЙНИ	165
Богдан НЕМЕШ ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИМИ ПАРКАМИ ЯК СТИМУЛИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД	169
Мирослав ТОКАР АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЦИФРОВИМ РОЗВИТКОМ В УКРАЇНІ	171
Ірина ЦОГЛА ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЯМИ ДЕРЖАВНОЇ І КОМУНАЛЬНОЇ ФОРМ ВЛАСНОСТІ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ	173
Наталія КУЦИНА СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯКОСТІ НАДАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	175
Дарина ШКЕЛЕБЕЙ, Вікторія КАРПА, Марія ЧОРБА, Денис ШЕМЕТ ОСНОВНІ АСПЕКТИ РОБОТИ СЕРВІСНИХ ЦЕНТРІВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	177
Маріанна ГОТРА ДО ПИТАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ УКРАЇНИ	179
Олександр КАНЮК ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПРОЦЕС ПРИЙНЯТТЯ І РЕАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	181
Наталія КРАСІЛИНЕЦЬ ФЕНОМЕН «РИЗИКУ» У ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	183
Михайло ВОРОН КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	186
Олександр КЕРЕЧАН ОСОБЛИВОСТІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ	187
Володимир БІЛОНКА МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ	189
Віталій ГАНИЧ ДЕМОКРАТИЧНЕ ВРЯДУВАННЯ ЯК СТИМУЛ УЧАСТІ ПРЕДСТАВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН УКРАЇНИ У СУСПІЛЬНИХ СПРАВАХ	191
Федір ЩУРЕНКО ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРІВ УПРАВЛІННЯ (МІСЦЕВИХ РАД) В УГОРСЬКОМОВНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	193
Владислав ПЕРЕСОЛЯК ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ЩОДО ЗЕМЕЛЬ КОЛЕКТИВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В ПОРЕФОРМЕННИЙ ПЕРІОД	195

РОЗДІЛ 4

ЕТНОПОЛІТИЧНА БЕЗПЕКА ТА СТАБІЛЬНІСТЬ У КРАЇНАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ

Світлана КОЧ, Юлія УЗУН

АФІРМАТИВНА ПОЛІТИКА БОЛГАРІЇ ЩОДО «ЗАРУБІЖНИХ БОЛГАР» 198

Поліна СМОЛЯР, Олена ДОБРЖАНСЬКА

ХАРАКТЕРИСТИКА ВИСВІТЛЕННЯ В ЗМІ ОБРАЗУ УГОРЩИНИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ
ТА КОРЕЛЯЦІЯ З ЕТНОПОЛІТИЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЄВРОПІ 201

Олександр БЕРТОЛОН, Володимир ГИРЯ

ПРОБЛЕМА ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН
В УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИНАХ
У КОНТЕКСТІ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ..... 203

Юрій МАТЕЛЕШКО

ОСОБЛИВОСТІ «М'ЯКИХ» ВПЛИВІВ ПОЛЬЩІ ТА УГОРЩИНИ В УКРАЇНІ: ПОРІВНЯЛЬНА
ХАРАКТЕРИСТИКА 209

Стеллас АСЛАНОВ

ВПЛИВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ НА ФОРМУВАННЯ
ЕТНОНАЦІОНАЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ..... 211

Кристина ЧЕРВЕНЯК

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ І КОРИННІ НАРОДИ УКРАЇНИ
У БОРОТЬБІ ПРОТИ АГРЕСОРА ПІСЛЯ 24.02.2022 213

Михайло ЗАН

ОНОВЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ ЗАХИСТУ ПРАВ МІНОРИТАРНИХ ЕТНІЧНИХ
ГРОМАД ЯК ОДНА З НЕОДМІННИХ УМОВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ 215

Володимир ФЕНИЧ

(НЕ)ІСНУЮЧІ: КАРПАТСЬКІ РУСИНИ ТА ГРЕКО-КАТОЛИКИ УЖГОРОДСЬКОЇ УНІЙНОЇ
ТРАДИЦІЇ ЯК МІСТОК НА ШЛЯХУ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ 220

Антон РАДЬКО

ПОЛІТИЧНА МЕНТАЛЬНІСТЬ КАРПАТОРУСИНІВ У ДИСКУРСІ АНТИАВТОРИТАРИЗМУ
ТА ДИВЕРСИФІКАЦІЇ 233

Надія КІЧЕРА

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА РЕФОРМУВАННЯ ЕТНОПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ:
ПОРІВНЯННЯ ДОСВІДУ СЛОВАЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ 235

Володимир АЛМАШІЙ

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖДЕРЖАВНИХ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКОЇ
КОМІСІЙ З ПИТАНЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН,
ОСВІТИ ТА КУЛЬТУРИ ЯК ФАКТОР ГАРАНТУВАННЯ ЕТНОПОЛІТИЧНОЇ СТАБІЛЬНОСТІ
ТА НЕПОРУШНОСТІ ДЕРЖАВНИХ КОРДОНІВ 237

Роман ІВАНЦИК

«НОВІ РЕГІОНИ» РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ: ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ТА ФАКТОРИ
ПОЛІТИЧНОЇ ПРОПАГАНДИ 241

Ігор ВЕГЕШ

КОНЦЕПТ ПРОАКТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ 243

Олександр МУШИНКА

РОМСЬКА ТЕМА В СЛОВАЧЧИНІ У КОНТЕКСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ
2023 РОКУ 245

Петро ГАБРИН

УЧАСТЬ ЛІДЕРІВ РОМСЬКИХ ГРОМАД СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
У ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРАХ 2023 РОКУ 250

РОЗДІЛ 5

**УКРАЇНСЬКИЙ СОЦІУМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
РОЗВИТОК ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА, ВОЛОНТЕРСТВО,
БІЖЕНЦІ ТА ВНУТРІШНЯ МІГРАЦІЯ**

Валентин БУРКАЛО

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИБІР УКРАЇНИ І ХРИСТИЯНСЬКІ ЗАСАДИ ДЕМОКРАТІЇ:
НОВІ ГОРИЗОНТИ СВІТОБАЧЕННЯ 253

Larysa LISOGOR

INTERNALLY DISPLACED PERSONS: MAIN CHALLENGES AND PROSPECTS
FOR THE PROVISION OF THEIR COMPETITIVENESS GROWTH 257

Мар'яна ЗЕМ'ЯНСЬКА

МІГРАЦІЯ І ЇЇ РОЗГЛЯД В СУЧАСНОМУ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ 259

Сергій ДЕРЕВ'ЯНКО, Руслан БИЧАЙ

ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ ЯК НОВИЙ ТИП МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
В УКРАЇНІ 261

Валерій БОРТНІКОВ

ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ ЩОДО ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ 263

Альона АЛМАШІЙ

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ
РОСІЇ В УКРАЇНУ 265

Алла БОРТНІКОВА

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІ ГУМАНІТАРНІ ЗВ'ЯЗКИ НА ВОЛИНІ
В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ 268

Марія РОЗІК

ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІЗАЦІЙ ТРЕТЬОГО СЕКТОРУ У ПОЛЬЩІ В ДОМОПОЗІ УКРАЇНІ 271

Леся АДАМОВА

ДОПОМОГА ЧЕСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ БІЖЕНЦЯМ З УКРАЇНИ ВІД ПОЧАТКУ ВТОРГНЕННЯ,
LEX UKRAINE 273

Наталія ПЕТРОВА

КОЛЕКТИВНА ВЗАЄМОДОПОМОГА: ТРАДИЦІЇ / НОВАЦІЇ В УМОВАХ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ
(НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ РУМУНІЇ) 277

Олександр ВАСЯНОВИЧ

САМООРГАНІЗАЦІЯ МЕШКАНЦІВ ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ЧЕРНІГІВЩИНИ:
ОСОБИСТИЙ ТА СУСІДСЬКИЙ ВИМІРИ 278

Мар'яна ВАСИЛЬЧЕНКО

ВІДБУДОВА ТА ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
ТА ФІНАНСОВА ДОПОМОГА ЄС 284

Святослав МАРГОЛИЧ

УЧАСТЬ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ВОЛОНТЕРІВ У ВИБОРЧИХ ПЕРЕГОНАХ
ЯК ПОЛІТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ 286

Марина КУТЕПОВА

ОСОБЛИВОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНА СПЕЦИФІКА ІНСТИТУТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ ТА ВЕЛИКИЙ БРИТАНІЇ 289

Єгор ВОЛОШИН

ЕСКАЛАЦІЯ МІГРАЦІЙНОЇ КРИЗИ В ЄС В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ
ТА ЇЇ НАСЛІДКИ 290

Ярослав ЧОРНОГОР

ЗМІНА У СТАВЛЕННІ УКРАЇНЦІВ ДО БІЛОРУСІВ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ
РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ 292

РОЗДІЛ 6

ОСВІТА, НАУКА, КУЛЬТУРА ТА РЕЛІГІЯ ЯК ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ І ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Людмила КОЛЬКА ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ЖИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКО-СЛОВАЦЬКОГО ПРИКОРДОННЯ ТА ЇЇ ТРАНСФОРМАЦІЯ В УМОВАХ ВІЙНИ	294
Дмитро ЕРДЕЛІ ВИКЛИКИ І МОЖЛИВІ РІШЕННЯ В АКАДЕМІЧНІЙ СФЕРІ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ЄВРОПИ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	301
Тетяна КЛЮЧКОВИЧ ЄВРОПЕЇЗАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СЛОВАЧЧИНІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ	304
Олена ГАРАЩУК, Віра КУЦЕНКО, Анастасія КУДЄРОВА ОСВІТА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ФАКТОР ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В ПОВОЄННИЙ ЧАС	307
Ольга НЕДАВНЯ ОФІЦІЙНІ ДОКУМЕНТИ РИМСЬКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В УКРАЇНІ ПРО ЗАХИСТ БАТЬКІВЩИНИ (У ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ)	308
Наталія ЗАЛЁТОК, Євгенія ЧОРНОМОРЕЦЬ ВНУТРІШНЯ ІНФОРМАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ В АРХІВНІЙ ГАЛУЗІ ЩОДО ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНА – ЄС	310
Андріана ЗАН НЕОЛОГІЗМИ ЯК СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ РЕФЛЕКСІЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ	312
Юлія ЮСИП-ЯКИМОВИЧ НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ЗАКАРПАТСЬКИХ УКРАЇНЦІВ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ. КРИЗЬ ПРИЗМУ ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ	317
Анатолій МИРОШНИК БОРОТЬБА З РЕСЕНТИМЕНТОМ УКРАЇНЦІВ ЯК ФАКТОРОМ ПОСЛАБЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	324
Анжеліка ДЕРБАК, Ірина ОСТАПЕЦЬ СЕНСОТВОРЧИЙ ЗМІСТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ	326
Леонід ІЛЬКО ВЗАЄМНИЙ ВПЛИВ ТА ЗВ'ЯЗОК ПОЛІТИКИ ТА МИСТЕЦТВА	328
Марія МАЙОРОШІ СОЦІАЛЬНІ ІНІЦІАТИВИ МУКАЧІВСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЄПАРХІЇ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	329
Микола ПАЛІНЧАК, Роман МЕГЕЛА ЛІКВІДАЦІЯ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ ТА ПОЛІТИЧНІ НАСЛІДКИ	332
Володимир БАСАРАБ АНАЛІЗ СУТНОСТІ РОСІЙСЬКОГО ШОВІНІЗМУ В ПРАЦЯХ АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО	333
Микола ПАЛІНЧАК, Олег АНДРІЙВ УГОДА 1993 РОКУ МІЖ СВЯТИМ ПРЕСТОЛОМ І ПОЛЬЩЕЮ	335

та «*Hlas – sociálna demokracia*» приєднується KDH, який є прозахідним і підтримує Україну. В даному випадку можемо припустити, що сформований уряд не буде радикально налаштований щодо надання воєнної допомоги Україні та її членства НАТО.

Таким чином, прихід до влади в Словаччині популістських політичних сил на чолі зі *SMER-SD* робить українсько-словацько відносини менш передбачуваними. Фактично Словаччина рухається по шляху уряду В. Орбана в Угорщині, що дозволяє змодельовати ймовірні ризики. За таких обставин зростає ймовірність згортання надання військової допомоги Україні, використання словацької території для її транзиту, ускладнення просування до членства в ЄС та НАТО. Радикалізм Р. Фіцо може дещо зменшитися на фоні консолідованого рішення ЄС щодо підтримки України в її боротьбі з росією та визнанні останньої спонсором тероризму а також необхідності досягнення компромісів з партнерами по коаліції. За умов створення мінімально виграшної коаліції може постати також питання стабільного функціонування самого уряду.

Список використаних джерел:

1. Давимука О. Результати парламентських виборів у Словаччині. *Національний інститут стратегічних досліджень*. Дата оновлення: 03.10.2023. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/rezultaty-parlamentskykh-vyboriv-u-slovachchyni> (дата звернення: 05.10.2023).
2. Ерман Г. Вибори у Словаччині. Чому вони важливі для України і чи можуть виграти симпатии Москви. *BBC News Україна*. Дата оновлення: 30.09.2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/ceqe999gqnqo> (дата звернення: 03.10.2023).
3. Krasnec T. Orbán i Fico europski tandem protiv naoružavanja Ukrajine. *Večernji List*. Дата оновлення: 03.10.2023. URL: <https://www.vecernji.hr/vijesti/orban-i-fico-europski-tandem-protiv-naoruzavanja-ukrajine-1713628> (дата звернення: 04.10.2023).
4. Palata L. Słowacja. Czy dołączy do państw wspierających Rosję? *DW*. Дата оновлення: 14.06.2023. URL: <https://www.dw.com/pl/słowacja-czy-dołączy-do-państw-wspierających-rosję/a-65904137> (дата звернення: 04.10.2023).

Анатолій КЛЮЧКОВИЧ,

завідувач кафедри політології і державного управління
(Ужгородський національний університет)

ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНИЙ РОЗВИТОК СЛОВАЧЧИНИ В КОНТЕКСТІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2023 РОКУ

Партійно-політичний розвиток Словаччини у 2023 році був обумовлений насамперед позачерговими парламентськими виборами, які стали наслідком глибокої та тривалої кризи на державно-владному рівні. Додала суспільно-політичного антагонізму й російсько-українська війна, яка розділила словацькі партії на прихильників і противників підтримки України.

Позиціювання політичних партій у контексті передвиборчої кампанії опиралося як на нові месиджі, так і старі теми. Ключові теми парламентських виборів 2023 року: економічна ситуація та інфляція, енергетична криза та безпека кордонів, міжнародна політика та війна в Україні.

Партія «*Smer – sociálna demokracia*» (*Smer-SD*) на чолі Р. Фіцо будувала свою передвиборчу кампанію на популістській риторичі, жонглюючи лівими та правими гаслами, заграючи навіть з виборцями антисистемної орієнтації. У внутрішній політиці партія зосередилася на питаннях економічної кризи, забезпечення соціальних стандартів, захисту словацької ідентичності, безпеки кордонів і міграції, які традиційно мають важливе значення для виборців. Також чільне місце у партійній риторичі посідали питання зовнішньої політики, просочені проросійською пропагандою та спрямовані на дезорієнтованих і розчарованих виборців. Зокрема Р. Фіцо обіцяв своїм виборцям, що виступатиме за припинення військової допомоги Україні та проти антиросійської санкційної політики. Ситуація ускладнюється тим, що тою чи іншою мірою проросійські нарративи ретранслявали й представники інших політичних сил – *ĽSNS*, *Republika*, *SNS* [1, с. 37–38], які також мали реальні шанси пройти до парламенту.

Рівень підтримки *Smer-SD* невпинно зростає упродовж усього 2023 року, що можна пояснити значним суспільним невдоволенням діяльністю коаліційних урядів у 2020–2023 роках, у яких об'єднання

OL'aNO грало ключову роль. Р. Фіцо намагався зобразити електоральний вибір, що стояв перед словацькими громадянами, у дихотомічній площині – як вибір між хаосом і нестабільністю, що приписував владним партіям на чолі з OL'aNO, та передбачуваністю і порядком, які історично пов'язував з урядами під проводом Smer-SD.

Зі свого боку «OL'aNO a priatelja» (OL'aNO) на чолі з І. Матовичем намагалися звузити суспільне розуміння волевиявлення до вирішального вибору між нібито мафіозним правлінням Smer-SD і продовженням власної антикорупційної політики [4].

Ліберальна партія «Progresívne Slovensko» (PS) позиціювала себе як «третя сила», дистанціюючись від негативної політичної спадщини урядів Р. Фіцо та І. Матовича. Партія виступала за надання всебічної допомоги Україні, зобов'язалася захищати принципи ліберальної демократії та євроатлантичний вектор розвитку. Для України важливою була перемога партій правочентристського спектра, насамперед PS, SaS, KDH, Demokratia, які мають прозахідну та проукраїнську позицію в контексті війни з російським агресором. Загалом передвиборча ситуація відображала поляризованість суспільства, суперечливість поглядів, зокрема і щодо російсько-української війни, а також розчарованість словаків діяльністю попередніх урядів [2, с. 288]. Тим не менш на парламентських виборах 2023 року явка становила 68,51 %, що є своєрідним електоральним рекордом за останні двадцять років. Така активна електоральна участь була доволі несподіваною, враховуючи високий рівень апатії та розчарування виборців.

За результатами виборів 2023 року сім політичних сил подолали виборчий бар'єр, забезпечивши собі представництво у національному парламенті.

Smer-SD став лідером за результатами підрахунку голосів виборців (22,94 %), випередивши свого головного конкурента PS (17,96 %) зі значним відривом [3]. Для PS результати виборів 2023 року стали найкращим результатом за час функціонування, попри дещо вищі очікування в рядах партії та електорату. На парламентських виборах 2020 року PS у коаліції з іншою ліберальною партією «Spolu» здобули 6,97 % голосів виборців, не подолавши 7 %-ий прохідний бар'єр, встановлений законом для блоків політичних партій. За останні роки партія суттєво наростила електоральний потенціал і претендує на головного виразника інтересів ліберального табору.

Оскільки ані Smer-SD, ані PS не отримали необхідної більшості, то партія «Hlas – sociálna demokracia» (Hlas-SD) отримала «золоту акцію» у формуванні життєздатного коаліційного уряду. Формування урядової коаліції зі Smer-SD на чолі прем'єр-міністром Р. Фіцо несе потенційні ризики для Hlas-SD, оскільки партія П. Пеллегріні може бути поглинена сильнішим партнером, зважаючи на їхню ідеологічну близькість і досвід Р. Фіцо в асиміляції електорату своїх коаліційних партнерів. Зі вступом до парламенту партій «Hlas-SD» і «Progresívne Slovensko» зберігся традиційно притаманний словацькій політиці тренд нових партій, які вперше здобувають парламентське представництво.

Попри суттєве зниження електоральної підтримки у порівнянні з минулими виборами, OL'aNO на чолі з І. Матовичем перевершив очікування, здобувши 8,89 % голосів. Однак коаліційний потенціал партії є мінімальним, зважаючи на її невдачі в урядуванні та скандальну політичну репутацію І. Матовича.

До парламенту повернулися дві програмні політичні сили, які в минулому неодноразово входили до правлячих коаліцій – консервативна KDH і націоналістична SNS. Партія «Kresťanskodemokratické hnutie» (KDH) здобула 6,8 % голосів, що дозволило отримати парламентське представництво після двох невдач на виборах 2016 і 2020 років. Партія «Slovenská národná strana» (SNS) отримала 5,6 % голосів і вкотре стала коаліційною партнеркою Smer-SD. Також партія «Sloboda a Solidarita» (SaS), очолювана Р. Суліком, зберегла рівень електоральної підтримки в понад 6 % голосів і відповідне представництво в парламенті.

Примітно, що після двох каденцій парламент залишила партія «Kotlebovci – Ľudová strana Naše Slovensko» (ĽSNS), діяльність якої має правоекстремістські ознаки. Однак у парламенті під прикриттям SNS і Smer все одно будуть представлені депутати, які дотримують ультраправих поглядів. Також втратила представництво в парламенті правопопулістська партія «Sme rodina» (2,21 %), яка була охоплена скандалами й не змогла консолідувати свою електоральну базу.

Ще два політичні суб'єкти наблизилися до виборчого бар'єра, але не подолали його – це ультраправа партія «Republika» (4,75 %) та об'єднання угорської меншини «Aliancia-Szövetség» (4,38 %). Вже вдруге поспіль у словацькому парламенті не буде політичної партії, яка представляла б інтереси угорської спільноти.

В контексті післявиборчої констеляції політичних сил окреслилися два основних формати коаліцій: перший на чолі зі Smer-SD, а другий під проводом PS. Найбільш вірогідним видавався саме перший варіант, який, зрештою, і підтвердився зі створенням коаліційного уряду з представників Smer-SD, Hlas-SD і SNS. Однак даний формат коаліційної співпраці важко визначити як перспективний і стабільний, з огляду на ідейно-політичні розбіжності партнерів і внутрішню крихкість коаліційних партій (насамперед SNS). Партійно-політичний розвиток Словаччини характеризується поєднанням персоніфікованої політики, фрагментованого партійного ландшафту та внутрішньої слабкості парламентських партій, що обумовлює постійне оновлення партійної системи та нестабільність урядів.

Перемога Smer-SD не стала несподіваною, але викликає чимало запитань щодо позиції Словаччини в міжнародному контексті – стосовно України, ЄС, НАТО та Заходу загалом. Антизахідна та пропутінська риторика викликає побоювання щодо появи ще одного неліберального режиму в Центральній Європі, який може ще більше підірвати хиткий консенсус щодо зовнішньої політики в ЄС. Однак не варто відкидати й точку зору, що Р. Фіцо кон'юнктурно використав питання зовнішньої політики як засіб здобуття підтримки виборців, щоб вже у владному статусі перешкоджати розслідуванню правоохоронними органами справ, пов'язаних зі Smer-SD у минулому, або ж прагматично надавати свою згоду щодо європейських ініціатив в обмін на слабший контроль ЄС за його внутрішньою політикою [4]. Все-таки варто очікувати, що політика уряду Р. Фіцо може суттєво вплинути на українсько-словацькі відносини, зокрема і в контексті підтримки України у боротьбі з російським агресором.

Список використаних джерел:

1. Месежніков Г. Словаччина в контексті агресії Росії проти України: внутрішній та зовнішньополітичний аспекти. *Геополітика України: історія і сучасність: збірник наукових праць*. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2022. Вип. 1 (28). С. 29-45.
2. Ключкович А. Партійна система Словаччини в контексті сучасних викликів. *Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці XX – на початку XXI століть: колективна монографія* / за заг. ред.: Ю.Остапця і М.Токаря; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2023. С. 269-294.
3. Statistický úrad Slovenskej republiky. URL: <https://slovak.statistics.sk> (дата звернення: 10.10.2023).
4. Rybář M. The 2023 Slovak Parliamentary Elections: Fico's Return to Power is Likely but the New Government May Not Last Long (October 1st, 2023). URL: <https://whogoverns.eu/the-2023-slovak-parliamentary-elections-ficos-return-to-power-is-likely-but-the-new-government-may-not-last-long/> (дата звернення: 18.10.2023).

Mgr. Štefan IŽÁK, PhD,
vedecko-výskumný pracovník (Katedra etnológie a mimoeurópskych štúdií,
Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Slovenská Republika)

UKRAJINA V SLOVENSKEJ PREDVOLEBNEJ KAMPANI

Úvod

V sobotu 30. septembra 2023 sa na Slovensku konali predčasné parlamentné voľby, ktoré boli vyústením politickej krízy tiahnucej sa od septembra 2022. Práve v septembri 2022 vládu koalíciu opustila strana Sloboda a solidarita (SaS), čím vláda stratila v parlamente väčšinu. V decembri 2022 menšinová Hegerová vláda stratila aj dôveru v parlamente, v ktorom za jej koniec hlasovalo 78 poslancov zo 150, čo bola potrebná nadpolovičná väčšina.⁵⁰ V obmedzenom režime mala Hegerová vláda doviest Slovensko k predčasným voľbám, ktoré po rokovaní medzi stranami ustanovil parlament na 30. septembra 2023. Po sérii konfliktov a korupčných škandálov však prezidentka Zuzana Čaputová v apríli 2023 odňala Hegerovej vláde poverenie na vykonávanie vládných právomocí a v máji vymenovala úradnícku vládu Ľudovíta Ódora.⁵¹

Vnútropolitická nestabilita však na Slovensku vládla prakticky od roku 2020, kedy sa k moci dostala vláda zložená zo štyroch strán: Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti (OĽaNO), Sme rodina, SaS a Za ľudí. Vnútro-

⁵⁰ Trend. Vláda Eduarda Hegera končí. "Trend". Publikované 15/12/2022. URL: <https://www.trend.sk/spravy/vlada-eduarda-hegera-konci-odvolavanie-parlamente-neustala> (Citované 04/10/2023)

⁵¹ TASR: Prezidentka SR Zuzana Čaputová vymenovala novú vládu Ľudovíta Ódora. "Teraz". Publikované 15/05/2023. URL: <https://www.teraz.sk/slovensko/prezidentka-sr-zuzana-caputova-vymenov/714295-clanok.html> (Citované 04/10/2023)

Наукове видання

**«УКРАЇНА – ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ:
ФОРМАТ РОЗВИТКУ ВІДНОСИН
У КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ,
ГАРАНТІЙ БЕЗПЕКИ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ
ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ»
МАТЕРІАЛИ**

VIII-ї Міжнародної науково-практичної конференції:

Матеріали друкуються в авторській редакції

Підписано до друку 25.10.2023 р. Формат 60х84/16.
Тираж 60 прим. Ум.друк.арк. 19,6. Замовлення № 142К.
Оригінал-макет виготовлено та віддруковано:
ФОП Роман О.І., 88000, м.Ужгород, пл. Ш. Петефі, 34/1
Тел.: 0509771656, e-mail: danulosi.druk@gmail.com

ТОВ «РІК-У» 88006, м.Ужгород, вул. Карпатської України, 36.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників, і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК 5040 від 21 січня 2016 р.